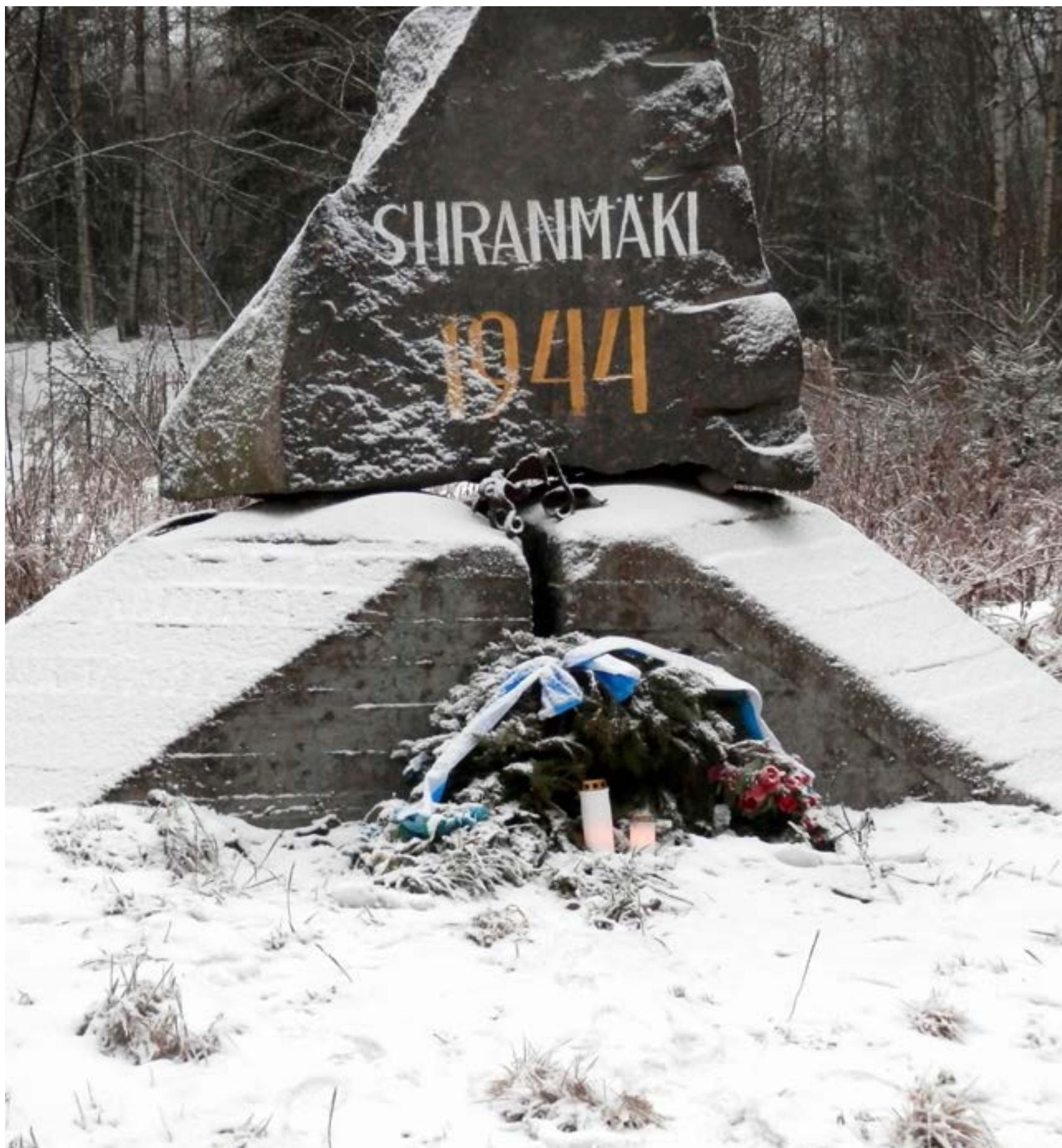

Kivennapalainen

Kivennapaseura ry:n tiedotuslehti ♦ 20. vsk ♦ Joulukuu 2016

PÄÄKIRJOITUS

Kansikuva on otettu viime vuoden Itsenäisyyspäivänä Siiranmäen taistelun muistomerkillä. Kuva on ajankohtainen paitsi Joulun myös sen takia, että Siiranmäkeä uhkaa tuho.

Syynä ovat valtavat tietyöt. Skandinavia E 18 on 1 890 kilometriä pitkä tie Pietarista Pohjois-Irlannin Craigavoniin. Tien alkuosaa (M 10) Pietarista Viipuriin ja rajalle rakennetaan paraikaa kuusikaistaiseksi Kivennavalla jonka sorat ja hiekat käytetään tähän tiehen. Soraa on kaivettu ja kuljetettu toista vuotta Soppikylän ja Kanalan mäiltä. Kaivannaistyöt kulkevat vääjäämättä kohti Siiranmäkeä. Siiranmäen alue on jo myyty pietarilaiselle DorStroy sorafirmalle.

Tämä on herättänyt vastustuksen myös venäläisissä. Siiranmäki on ollut jo yli 70 vuotta hautausmaata, josta suomalaiset ja venäläiset etsivät ja löytävät suomalaisten ja neuvostoliittolaisten sotilaiden jäännöksiä. Lukuisat sotilaat, meiltä ja heiltä kokivat kohtalonsa muutamana kesäkuun päivänä syntymämäkeni rinteillä, kaikkia ei ehditty löytää, eikä kaikkia löydettyjä saatu mukaan. Hautarauha on nyt uhattuna.

Sivulla 11 kerromme tämän hetken tilanteesta. Toivo pilkkahtelee mutta mikään ei vielä ole varmaa.

Olen ollut 20 vuotiaan jäsenlehtemme päätoimittaja 5 vuotta, tämä on viimeinen, kymmenes toimittamani lehti. Pirkko Hyytiä teki jäsenlehteä 15 vuotta, lehden vuodessa. Hän loi vankan pohjan, kontakteja ja rutiineja, jätti jäljet joille oli helppo tulla jatkamaan.

En voi väittää ettei olo olisi haikea. Tämän lehden toimitaminen oli yksi työ- ja eläkeläisurani kiinnostavimmista ja kiitollisimmista urakoista. On tullut miellyttävää palautetta jokaisesta lehdestä lukijoilta. Yhteistyö lehteen kirjoittajien kanssa on sujunut erinomaisesti.

Kiitän seuran hallitusta aktiivisesta osallistumisesta lehtityöhön ja kärsivällisyydestä ja pitkämielisyydestä päätoimittajan ajoittain hyvinkin tiukkoja linjauksia kohtaan. Mutta päätoimittaja vastaa lehden sisällöstä.

Erityisesti haluan kiittää Oriveden kirjapainon taittajaa. Jussi Valve on antanut lehdelle lehteä kantavan yleisilmeen. Kiitos hyvin sujuneesta yhteistyöstä Jussi!

Kyösti Pulliainen

Vuoden 2016 Kihuissa kynttilä sytytettiin seuraaville edellisten Kihujen jälkeen poisnuukkuneille kivennapalaisille:

Ahtiainen Helmi Helena

s. Karvanen, Mustapohja, Hauho 92 v

Cederbom Elli Bertta

s. Vaittinen, Kivennapa, Helsinki 89 v

Eskolin Meeri Anna

s. Nokkonen, Pihlainen, 96 v

Hellgren Armi Alina

s. Hölttä, Ylentelä, Turku 97 v

Huumonen Toivo Tapani,

Lipola, Hämeenlinna 79 v

Hyvärinen Inkeri, Kivennapa, Tampere 83 v

Kaleva Maria s. Kiuru,

Kanala, Helsinki 83 v

Kaljadin Pavel, Raivola,

Kangasala 90 v

Kirjavainen Kauko,

Pihlainen, Hattula 84 v

Kiuru Hannes, Karvala,

Tuulos 79 v

Kouhia Arvo Matti,

Kivennapa, Helsinki 77 v

Kylmänoja Siiri Marjatta

s. Korhonen, Kivennapa,

Espoo 93 v

Lemmetty Sanni Tellervo

s. Lattunen, Riihisyrjä,

Tampere 93 v

Lempinen Helmi Maria s.

Mattinen, Kivennapa,

Valkeakoski 85 v

Leppä Hilkka, Kirkonkylä,

Helsinki 86 v

Lifländer Edvard, Kivennapa,

Lahti 93 v

Lindholm Tekla s. Kouhia,

Vanhakylä, Lohja 78 v

Lindholm Eila s. Maidel, Ki-

vennapa, Hanko 71 v

Martikainen Eero, Seppälä,

Kangasala 92 v

Martin Anja s. Kossi,

Vanhakylä, Florida USA 82 v

Matikainen Kaarlo,

Vuottaa, Pälkäne 92 v

Merinen Helmi Terttu s.

Pyykkö, Pihlainen, Järvenpää,

Mäkeläinen Irja Anneli, Pih-

lainen, 81 v

Määttänen Tenho, Raivola,

Vantaa 93 v

Neulanan Taimi Tellervo s.

Kiuru, Karvala, Iitti 88 v

Nieminen Eeti (Edvard), Jal-

kala, Helsinki 91 v

Nummela Eila s. Tolvanen,

Rantakylä, Ontario Kanada

87 v

Pietilä Irma Kyllikki

s. Martikainen, Kivennapa,

Nokia 97 v

Pyykkö Pentti, Kanala, Hel-

sinki 81 v

Ranta Sirkka s. Paavolainen,

Vuottaa, Örbyhus Ruotsi 88 v

Rapatti Keijo Mikkeli, Veh-

mainen, Sahalahti 87 v

Reinikainen Eeva Helena,

Kirkonkylä, Hauho 81 v

Riukka Lahja s. Skyttä,

Joutselkä, Mikkeli 90 v

Rontu Martti, Kivennapa,

Kangasala 79 v

Savolainen Lauri, Vehmainen,

Pälkäne 91 v

Savolainen Rauha Viola s.

Murtonen, Kivennapa, Lammi

89 v

Talvitie Raili s. Glad, Ranta-

kylä, Älmhult Ruotsi 84 v

Tikka Toivo, Kivennapa, Päl-

käne 86 v

Tikka Tyne Hilma s. Palo-

poski, Kivennapa, Espoo 93 v

Tolonen Rudolf, Raivola, Hel-

sinki 88 v

Valkonen Meri s. Korkka,

Lipola, Hirvensalmi 92 v

Veijalainen Airi Eevi,

Kivennapa, Kerava 81 v

”Näin meidän Jumalamme hy-
vyydessään armahtaa meitä:
Korkeudesta saapuu luoksemme aamun
koitto.

Se loistaa pimeydessä ja kuoleman
varjossa eläville, se ohjaa jalkamme
rauhan tielle.”

(Evankeliumi Luukkaan mukaan 1:78-79)

Vesterinen Hannes,
Kirkonkylä, Espoo 99 v
Vilhunen Maire Tellervo s. Ko-
lehmainen, Pihlainen 94 v
Viluksela Seija Liisa s. Veijalai-
nen, Kivennapa, Lammi 89 v

Virtanen Sylvi Lempi s. Mur-
tonen, Pihlainen, Hämeenlin-
na 96 v
Vuorio Raija Liisa s. Loponen,
Kivennapa, Nurmijärvi 77 v

JOOSEFIN JOULU

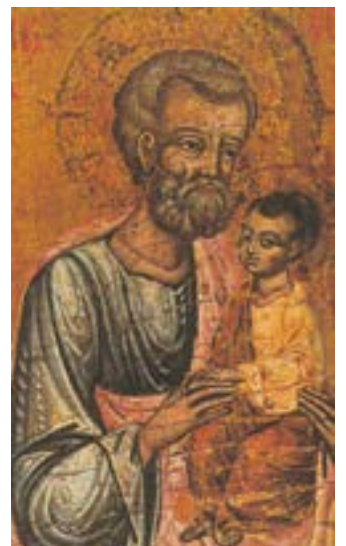
Käviks ne kuvassa enneko Jeesus syntyy? Katselimme pojanpojan kanssa joulukuvia ja hän esitti tuon kysymyksen. Mehän kaikki luulemme tietävämme, miltä Pyhä perhe näyttää: lapsi, äiti, muutama eläin, itämaan tietäjiä ja jossain taustalla vanha mies, joka yrittää tunkea itseään perhekuvaan kyseenalainen pyhimyskehä kaljuuntuvan päänsä päällä, kuten Eeva Kilpi sanoo. Oi Joosef, Joosef, palanetto koskaan. Aloin hakea joulukortiksi Joosefin ikonina. Niitä ei ole todellakaan paljon. Hän on joulukertomuksen suuri sivullinen, mutta juuri sellaisena tärkeä tai ainakin tarpeellinen. Ei päässyt Joosef helpolla. Kihlattu

tulee raskaaksi ja ensimmäiseksi Joosef aikoo unohtaa koko jutun pelastaakseen maineensa ja välttääkseen työkavereittensa keljuulun sekä kyläläisten puheet. Niin tehdessään hän olisi tuominnut Marian avionrikkokajaksi. Valinta johti majotushuoliin Betlehemissä ja evakkomatkaan Egyptiin.

Tämä Joosef voisi toimia meidän kaikkien miesten ikonina. Valokuvissa meitä ei näy, koska me olemme kameran tai kännykän takana. Joulusta selviämme hankkimalla viimeistään aaton-aattona kuusen ja pysyttelemällä muuten syrjässä koko tohinasta, korkeintaan maksavina katselijoina. Hämääntyneinä me otamme

vastaan lahjamme, jotka tuntuvat yhtä vähän ansaituilta kuin veljemme Joosefin pyhimyskehä. Mutta juuri siitä asemasta me katselemme omaa perhettämme tai ikävöimme sitä aavistelemalla, että olemme mukana jossain meitä suuremmassa ja arkeamme pyhemässä. Sanoikohan isäni jotain itsestään antaessaan minulle joululahjaksi jazzlevyn, jonka ensimmäinen raita oli Muukalainen Paratiisissa? Sanoiko hän jotain meistä tavallisista miehistä, elämän evakoista, jotka tuntevat päässeensä sittenkin kotiin juuri Jouluna?

Matti J Kuronen
Kihupappi 2016

Kivennavan kuudes kirkko, Pyhän Pietarin kirkko oli ”kekokattoinen keskeiskirkko”, se rakennettiin vuosina 1804 -1808. Kirkkoa korjattiin useaan otteeseen, kuva on vuoden 1900 uusimistöistä. Siinä näkyy erillinen kellotorni, uusi ruumishuone ja leikkaustupa. Salama poltti kellotornin 1901 ja 1904 rakennettiin uusi kellotorni kirkon yhteyteen. Tällaisissa kirkoissa kävivät tässä kerrotut ylenteläiset. Kellotorni uusittiin 1929 ja kirkko maalattiin terrakotan punaiseksi, sellaiseksi, kuin sen vanhimmat muistavat ja muut kuvista tunnistavat (edellisellä sivulla Tauno Hämäläisen (nyt 100 v) tästä kirkosta maalaamansa taulun valokuvasta muokkaama jouluihin tunnelma).

KIVENNAPPOISIIN KIRKKOREISULOI (jatkoa kesänumerosta)

Joulunha sitä jokahine kiehnäi kirkkoo, ko vanhat sannoit, jot kuka ei jouvva joulun, ni sei pääse pääsijäisen. Jos kenel olj suur rek ja yhtä suur syvänkii, ni hää otti reen täytee vaik vieraita ihmisiä ja vei kirkkoo. Meil kyllöist käivät tavallisest joulun Valkjärven kirkos, ko sin olj lyhemp matka ko ommaa kirkkoo. Valkjärvel olj kesäl kymmenä virstaa ja talvel kaheksa. Eihä ne virstat olleet talvel pakkases kutistunneet, mut ko pääsj järve ylj kohallee, ni se oikas parj virstaa. Oljha se joulukirkko yhtä juhllallista vaikkei pääst ommaakaa kirkkoo, papitha ne siel Valkjärve kirkoskii saarnasiit yhelviisii, ja vanhat sannoit, jot Jumalan sana on Jumalan sanna, vaik tulis aijja raost.

Voi kui lustii se joulukirkkoo pääsemine olj. Aaton jo tuotii tupasest nutut tuppaa lämpiimää, kaattuvat, huopaist, turkkikasukat ja puumoljpalto. Hevoisvaljatkii pantii kiukkaa vieree naulaa, jot laha oisiit lämpöist. Nutut pantii kiukkaa pääl. Sit aamuyöst jo neljält pit alkaa vahhailla lähtöä ko kuuve aikaa alko kirkonmenot. Isä vanarin kans valjast hevosen ja kulkune pit olla vemppees tai setolkas. Sit ko pantii paljo pääl ja suurriepu viel viimiseks tutullee, jotteijois pakkane nennää löytänt. Jouluaamun olj aina pien pakkane. Sit ko ajettii metsätietä, hanke pintakii olj ko tähtilöi täys ja puihe oksat ko pitsist ja pumolist tehtyi. Kulkune heläj ja reen jalakset nariisit pakkases. Joka kyläst aina lisähys hevosi ja ennenko kirkol oltii, ni olj pitkä opota, monta kymment hevosta peräjälkee, ja jokahisel olj kulkune ja jokahisen kulkuses olj erilaine äänj. Se vast olj sinhvoniijaa. Sit ko tultii kirkonkylää olj jokahisen tuvas tulj. Niihä myökii ko asuttii tien varres, ni jouluaamun pantii joka ikkunal kaks kynttilää kirkkoo mänijöil joulualoiks.

Kirkos vast olj paljo ihmettä, ko olliit kynttilät ja papillii sellane kirjava messuhalatti. Ja sit siel sai laulaa iha ni kovvaa ko jakso, eikä kukkaa kielänt jot olkaa

hiljempaa. Penkit olliit kaik täys ja käytävätkii, vuoroperrää ain la settii vanhempii ihmisiä istumaa ja lepoittammaa jalkojaa. Ehä se istumine oljt pääasja joulukirkos, vaikkois pääst ovevällii seisomaa, ni yhtä lustii se ois olt.

Joulukirkost tulles ain pit kiistata. Kuka ielimäiseks pääs, ni sil sit sinä tulevan kesän kaik kasvo ja menesty kaikkiin hyvät. Sit ko tultii kottii, ni tupa olj lämmitetty ja syöttii lounat ja käytti makkaamaa, ko sannoit, jottei kirkkovilu lähe pois enneko makajaa.

Ei talve aikaa usjast muulon ko joulun tult käyvvyskää kirkos, jossei sattunt hautajaisii. Hautajaiskii olliit tavallisest kevväil ja syksyil ko veet olliit valloillaan, vanhat sannoit, jot veethä ne vievät vanhat, huterat ja läsivät männessää. Ehä syvänkuihe aikaa kukkaa kuolt, jossei sattunt mittää räähkää tai tapaturmaa. Eikä niitä tapaturmiikaa sillo olt niin paljo ku nyt, kojolt mittää hirmusiit surmakonneita, niiko separaattorloi, polkupyörii, raktorloi tai automapiililöi, niihe kansha ne nyt heittäät henkejää vähä välillä. Jumalan surmaa sillo ihmist kuoliit, eikä siin auttaneet tohturit eikä lekasutkaa.

Hautajaisii ko käskiit, ni oljha sin mäntävä, ja ko män kerta hautajaisii, ni silloha sitä mänj vainasta saattamaa omal kirkol ja kirkkoo kuuntelemmaa ko pappi tek vainaast kiitoksen.

Meil ylentelöisil olj sellane muotj, jot kirkomenoloin peräst hautajaisvieraat männiit pitäjätuppa evvääitä syömää. Mitä ko sitä pit puolestöin kiehiniijä lähtöä, ko enne jumalanpalvelusta hauvattii ja matkaakii olj melkein kolmkymment virstaa, eikä sitä vainassaattoo saant juoksujalkaa ajjaa, muitenkii vainaanpuoltajan köllit olliit kivennappoisil. Kylhä sitä metsäalal ajettii nelistä, mut kyläkohas pit ajjaa käytejalkaa ja viel kovast laulaa. Kylhä siin aikaa tuhrasuj, pit jo kuuve aikaa aamusil olla koslal. Kylhä hautajaistalos olj kohv- ja ruokapöytä, mut mitä se nyt kel-

pask ko vast yllää havaitsit. A sit ko ajoit kirkol ja olit kirkos, ni se jo roikkais aika nälän, ja vast puolin iltapuolin aikaa oist pääst rokal hautajaistaloo, se rupes iha pahast panemaa. Emännät olliit panneet valkijaa vehnajuohopussii, pielavaa, lestleipää, otrakollamoo, tattarkakaraa, riistrynjpiirakkaa, hersrynjpiirakkaa ja vehnasta. Ne olliit nii pehmeitä muttoilla ilman särvintä ja kostukettakii, mut viehää siel olj suur voimurikkakkii. Sit ko kaattii ne pitäjätuva pöylvöl ja yks veitsel leikkasj palasiks ja hiuvvaatti voita pääl ja jako kaikil. Ehä siint nyt vatsajaa täys kukkaa saant, mut koha sai suurempaa nälkähe suole nurkkaa jottai, ni jakso sit aijjaa kottii. Poistulles vainassaatto ajokii kovvaa, iha niiko ois pelänneet, jot se vainas tulloo peräst. Enne vanhaa pelkäsiitkii. Vanhat uhoiit, jot vainassaatto seisattu mänömatkallaa vähä enne kirkokyllää ja tek ristin petäjää. Sitä sanottiinkii ristpetäjäks. Sitko vainaa haamu läks hauvastaa ja ois tult kottihe kummittelemaa ja tekemää ilkojaa, ni ko se tulj siihe ristpetäjän kohal ja näk sen verskin ristin, ni se kääniä takasii.

Kesäl pääs usjammastii kirkkoo. Harvatha ne olliit kirkkoreisut talvel, mut kesäl olj asja eriksee, sillon pääs usjammastii kirkkoo. Vanhemmat ihmist käivät hevoses pitemmist matkoist, mut nuoret ei ois tahtoneet hevosta vastuksiseen vaikkaha. Kai lustii olj lipitellä maas jalkasii kesälämpymäl. Suntuakamun pit noussa yllää varrain jot aamuviilläl kerkis kävellä, jottei joutunt päiväkäätöksee, sillo ois tult lope varj. Äit se jonusj monta kertaa, jot koha se oma oikku antaa, ni ei huoli ajjaa yllää niiko arkaamun, jalkakii nousoo paljo kepijämmäst suntuakamun ko työhö lähtiis. Voi, ko se äit ei muista tyttön olemistää, enemppää ko emälehmä vasikkaan olojaan. Sellastaha se olj hänelkii. Sit ko sait panna uuvve hamme päälleis. Hame pit kirkos uuvistaa, sit se kest kauvva. Ehä se tarvint mittää kallista vaatet-

ta olla paramanttaa tai kirssi, koha olj vaik kukkaniekkää retonkii. Kuis sorja se olj nuore ihmise pääl ja kesthä se sen yhe reisuin kuosissaa vaik ois ielimäises poukus männetkii viirut sekasii. Pojatki ain sannoit, jot nyt ovat tytöt sorjii ko on retonk huotavaa. Ei siihe aikaa olt näitä käsveskoi, niiko nyt, neliskolkasee sits riepua senko panit virskirjan, nästykin ja sukat, kenkät. Toist panniit kenkät käsvarrelle nauhoist riippumaa. Sit paljai jaloin mäntii kohallee pellopien-tareita ja kylä kujasii. Ko oli oikei karkija yökaste, ni kyl unet karisiit silmistäis. Maantiel ko tulit, ni järjä hiekkä kosk jalkapohjii, jot se vastaj säähköhierontaa. Toist olliit nii hönttölöi, jot ikkää ko pääsiit maantiel ni nappasiit kenkät jalakahee, jot jos muka vieraita poikii sattuis ajamaa ja näkisiit hei paljaat varpahee. Mitä näist varpaistaa peittelis, sammaa nahkaaha niis on ko nenäpääskii. Kävele nyt monta virstaa kenkät jalas, joha se kalus kantapäähäis, jot sait liikata kauvva aikaa jälspäi. Likkeel kirkokyllää vast pantii kenkät jalkaa. Mäntii tiepuolee istumaa ja lepäämää, syöttii evvääitä ja jätettii poistulomat-kaksii. Sit sukavarrel pyyhittäi jalat pölyst puhtaaks, kui helpost se kuiva rikka karisi, ja pantii kenkät jalkaa. Sit alko jo muitakii ihmisiä ja hevosi tulla tien täyvelt ja hei parvessaa mäntii kirkol.

Kukkaa ei ois mielellää kirkost myöhästynt. Kui ilkiä se olj tulla ko kaik katsoit, jot kuka sielt viel tulloo. Meil Kivenaal olj sellane muotj, jot sontioj kiers ovet lukkuu jumalanpalveluksen ajaks. Sillo jos myöhästyit, ni ei pääst ko sakasti kautta. Se vast olj ilkiä. Oljha siint se hyöty, ko ovet olliit lukus, jottei kukkaa myöhästynt, eikä nuoret tytöt ja pojanhuulikot yleiaikaa marhaneet parvirappusii yllää ja alalaa ja hilpanneet ulos-sissää, niinko muuval tekkiit, missi olleet kirkko ovet lukus. Mut sit jos myöhästyit, ni ol mäntävä vaik sakastin kautta, koton ko ois kysyneet jot kuka pappi saarnais ja mitä, ketä kuulotettii

ta oliks vihittävvii, ja kenest pappi tek kiitosta. Kuis sitä oist valehelt. Ja sekkii olj paha asja jos kuka sattu pyörtymää retkahtammaa, ni senko köijyytä sakastin kautta, tai jos kuka toi lapsijaa kirkkoo, ni niitä senko kuleta ulos. Joulun ja juhannuksen ei olleet ovet lukus, silloin olj niin paljo ihmisiä ja olj joulun tuljpalovaarakii.

Oikei olj mukavaa katsoo ko vanhat ihmiset tulliiit kirkkoo. Ikkää ko pääsiit ove sisäpuol, ni mieh kumarsiit ja naist niijasiit. Sit miehet vetiit hattujaan silmillee ja rukkoiliit siin ove al, ja naist vetiit rievukolkkaa tutullee, sit vast läksiit etsimää istumapaikkaa. A, nykyist ihmist ko tulloot selkää kenos ovest ja rännäivät sitäpäättä parraimmaal paikall. Sillo oljkiä joka kyllöisil omat penkiise. Ja sit siel penkis istuissakkii ja seisessä, (ehä ne vanhat malttaneet istuu, jossei kuka olt nii ramu jaloistaa, jottei saant seisnee), ni millo ikää pappi sano Jumalan tai Iessuksen nimen, ni sillo hyö niijasiit ja kumarsiit. Ja voi sitä lauloo, mitä siel omas kirkos sai kuulla! Miehetkii lauloit nii kovvaa, jot naisii kimakkaa ääntä ei paljo kuuluntkaa. Joka-hine sillo osas virsii laulaa. Laulettiha niitä kotonkii harva se päivä ja semminkii pyhäpäin, ko luvettii Luteruksen huonepostillast saarna ja lauletti virret. Mut siel kirkos jokkaine laulo niiko ois kiistanneet. Ja niin syväimestä ne lauloit, jot ei se laulu ainakaan kirkon lakkee seisattunt, kyl se nous paljo ylemmäks ain Jumalan jalajuuree astikka. Eikä kenelkää olt kiire kirkost kese pois, vaik kirkonmeno kest paljo kauvempaa ko nyt, pappikii ko saarnasj kaks tuntii, mut kukkaa ei isämeitä varastant. Sit vast ko viimeine virs olj laulettu, alkoiit nyyrii hiljaa ovest ulos.

Kottii tulles pit sanna: ”Ter-vöisiit kirkost?” joku kysyy: ”Oliks pappi koton?” Se olj kokkakysymys ja pit osata vastata: ”Ei olt koton, kirkos olj!”

Arvi Vaittinen 103 v. kivennappoisten ikäpresidentti?

Arvi Vaittinen lienee kivennapalaisten vanhin. Hän täytti marraskuussa 103 vuotta. Arvi syntyi 13. marraskuuta 1913 Kivennavan Vehmaisten kylässä Vaittisen mäellä. Arvi oli viisilapsisen perheen toiseksi nuorimmainen. Perhe joutui Kivennavalta evakkoon sodan syttyessä 1939 ja veljekset joutuivat suoraan sotatantelelle. Arvi oli sodassa tarkka-ampujana etulinjoilla. Talvisodassa Arvi haavoittui kranaatin sirpaleista jalkoihin.

Jatkosodan päätyttyä Vaittiset sijoitettiin Sahalahteen. Sodan jälkeen Arvi muutti Pälkäneelle, missä tapasi tulevan vaimonsa Vieno Marian, jonka kanssa avioitui vuonna 1942. Arvin ja Vienon matka jatkui ensin Anianpeltoon Vääkyn lähelle ja perheen lisääntyä edelleen Urajärvelle vuonna 1947. Urajärvelle asettumiseen kuului myös annos draamaa, kun ukkonen poltti asuintalon vuonna 1952. Tilalle rakennettiin uusi talo hartiapankin ja ystävällisten naapureiden avustamana. Asuinpaikka ei kuitenkaan aikaa myöten miellyttänyt, vaan talo myytiin ja hankittiin samasta kylästä Kartanontien varresta uusi tontti. Uusi

talo tontille rakennettiin vuonna 1959.

Läheisen Urajärven kartanon rakennuksissa toimi Urajärven Matkailumaja, ensin Autoliiton ja myöhemmin Helsingin Yliopiston Opettaja- ja virkamiesyhdistyksen ylläpitämänä. Vaittiset hoitivat matkailumajaa 12 vuoden ajan. Sen jälkeen Arvi Vaittinen toimi Helsingin Yliopiston varastokirjaston vahtimestarina eläkkeelle jäämiseensä asti. Vuodet vierivät verkkaisesti. Arvi jäi leskeksi vuonna 1997. Hän asui yksinään Urajärven talossa vuoteen 2010 asti. Sisarusarja on ollut varsin pitkäikäistä. Arvin vanhempi veli Toivo, nyt jo edesmennyt, ehti täyttää 102 vuotta. Nyt sisaruksista on elossa ainoastaan Arvi.

Tällä hetkellä Arvi asustaa Sotainvalidien Veljeskodiissa Lahdessa. Terveys ikään nähden on kohtalaisen hyvä. Muisti hieman reistailee, mutta eihän sitä kaikkea tarvitse enää muistaakaan.

Tekstin Vaittisten sukuseuran tiedotteen pohjalta muokannut **Raimo Ranta.**

Vehmaisten miehiä kertausharjoituksessa Valkjärvellä vuonna 1937. Edessä vasemmalta Mikko Jubonp. Vaittinen, Arvi Antinp. Vaittinen, Uno Savolainen, Mikko Sokka. Takana vasemmalta Erkki Häyrynen, Aaro Savolainen, Johannes Suikki, Mikko Matinp. Vaittinen, Arvi Ilonen ja Toivo Antinp. Vaittinen. (Kuva: Kangasalan Äijälän kuvakokoelmat).

Tauno Hämäläinen 100 v. rakentaa viuluja yhä.

Tauno Hämäläinen syntyi Kivennavan Konnalla 1916, hänellä oli kaikkiaan 10 sisarusta. Nuoruus kului sen ajan tavan mukaan, paimenpoikana, kansakoulussa, pelto- ja metsätöissä 19 vuotiaaksi, jolloin kokopäiväopinnot Viipurin Kirkkomusiikkiopistossa alkoivat. Hän oli ihastunut musiikkiin jo poikasena, kävi usein Kivennavan kirkossa urkuja kuuntelemaan. ”Menin urkuparvelle, urkujen sivuseinään penkillä nojatessani mahtavat bassot tunkivat luihin ja ytimiin” Hän valmistui kanttoriurkuriksi 1939. Keväällä Kivennavan kirkon director cantus Maunu Tihverä palkkasi hänet sijaisekseen. Tauno hoiti kanttorin työt ja oli viimeinen joka soitti Kivennavan kirkon urkuja ennen kirkon - ja urkujen - polttamista talvisodan alkaessa. Sodan jälkeen hän opiskeli kansakoulunopettajaksi, käsityöt kuuluivat opintoihin. Kun pojat tekivät kalusteita, Tauno rakensi viulun, se oli helpompi kantaa kotiin. Tauno havaitsi Kuhmoisten pappilan hylätyn riihen orsissa erittäin tiheät vuosi-

lustot. Puu oli kasvanut 1600-luvun alusta ja kaadettu 1800-luvulla. Hän pudotti pokasahalla rakennusmateriaalia vuosikymmeniksi, siitä on tehty melkein kaikki hänen rakentamansa kymmenkunta viulu.

Tauno toimi luokanopettajana ja musiikinopettajana helsinkiläisissä kouluissa, kuorojen ja orkestereiden perustajana ja vetäjänä. Hän opiskeli myös Sibelius-Akatemiassa. Vartiokylän seurakunnan kanttorina hän toimi yli 20 vuotta. Parhaillaan hän rakentaa asuntonsa yläkerran verstaassa viulua tyttärensä Eeron kanssa. Tauno on Entiset kivennapalaiset yhdistyksen kunniajäsen ja esiintynyt vuosikymmenet yhdistyksen eri tilaisuuksissa viulunsa ja myös kolmen vunukkansa jousiyhtyeen kanssa.

Kyösti Pulliainen

Kuvan viuluverstaasta Helsingissä ottanut **Esko Jämsä**

Helli Taponen 90 v. ei pelkää ikävuosia.

Olivat ensimmäiset pitäjäjuhlrat evakossa, Kangasalla v. 1948. Meitä oli kaksi iloista nuorta tyttöä, Hilikka ja mie. Joku sanoi ”aatteles tuo Kerttu on jo 29-vuotias mut näyttää nii nuorelt” Ja me yhdyimme ihmetteilyyn. Hilikka pyysi minut juhlasaliin, jossa joku soitti pianoa ja hänen ympärillään oli iloinen joukko innostuneita nuoria. Minä ihmettelin mitä varten Hilikka tahtoi minut mukaansa saliin. Pianoa soitti mielestäni hyvin vanha nainen, jonka naama oli ryppyinen kuin itänyt potaatti. Ja kaikki nuoret suorastaan liimautuivat hänen ympärilleen. Jokin ihmeellinen veto voima häntä ympäröi. Hilikka esitteli minut hänelle ja kohta olin hänen pyöreiden silmiensä ja ystävytensä lumossa. Ajattelin vain kuinka kaunis hän oli siinä soittaessaan ja rupatellessaan nuorten kanssa. Ajattelin: jos vanhuus ja ryppyisyys ovat tuollaista, en pelkää tulla vanhaksi.

Kun 20.8. tänä vuonna vietimme Kissatorpalla synttäreitäni ja 120 sukulaista ja ystävää (joista puolet alle 30 vuotiaita) pyöri ympärilläni. Tunsin vahvan yhteenkuuluvaisuuden Taposiin, Tuurasiin, Loippoisiin ja ystäviin. Siis älkää pelätkö vanhenemista, eivät numerot merkitse niin paljon kuin se laatu, olla ihminen.

Ois miul teil paljokii kirjuttamista ja sanomista, mut ko suomekieleen on nii vähä sannaio, sellasii sannaio , mitkä haastasiit tuoreihe saunavastoin, kaivovintin, kissanpoikasiin, emolehmän, Orrejoee simpukan eli kommaluihe tai iltakelloi äänel. Nii et en ossaa haastaa tarpeeks sorjast. Mie pistin syntymäpäivän kiitoskorttiin tuollasen runon, mikä minnuu lohutti sillo ko viimine täysveljein kuol se nuo rin se Tuomo. Myö ko oltii nii telepaattisii et ei just sannaio tarvittu, Hää erkan täst maailmast melkee kännykkä kääes ko soitetii just. Yrittäkää työkii ottaa tuost runost se sama.

Helli Taponen

*”Ei kaivata lausetta monta,
ei tarvitse selittää.
Kun viestiä sanatonta
jo ystävä ymmärtää.
Ei ystävyys suuria vaadi
vain ikkunan avoimen,
ei suunnitelmia laadi,
vaan odottaa kuunnellen.”
(Anna-Mari Kaskinen)*

Seinäkellon alla jublien pääjärjestäjä Sirkka Vikman, vieressä tyttärensä Emmi Itäranta, toinen järjestäjä Marja-Liisa Loikas, ja tätinsä Anni Liehu (kuva Harri Taponen). Helliin rinnassa ”30-vuotisen sodan” eli 30 vuotta valtion virassa palvelleen ansiomerkki.

Kivennapaseuran hallituksen jättävät:

Siun ja miun Kivennapa elää yhteisöissä

Lapsena Kivennapa tarkoitti äitiä, mummoa, tätejä, isoisän kuvaa senkin päällä. Kivennavan kirkkoa ja pitäjän karttaa asutustilan kammarin seinällä Kangasalla. Paavo Kiurun nahkaselkäästä Kivennapa-kirjaa, jota usein selailin. Tarinoita, kaipuuta, naurunhelinää, taukoamatonta puheensorinaa, vilkasta kanssakäymistä kivennapoisten naapureiden ja sukulaisten kanssa. Kivennapa en 50-luvun

lapsena silti pystynyt mielessäni kuvittelemaan. Nyt tiedän ja ym-

määrän enemmän - siitä suuri kiitos kivennapalaisille yhteisöille. Olen saanut arvokkaan perinnön äidin ja mummon lisäksi kylä- ja sukukirjojen tekijöiltä, sukupöytäkirjoilta, kaikilta kivennapalaisilta, jotka ovat jakaneet tietoa ja tunteita. Olen päässyt käymään äidin kotitalossa Ahjärvellä ja isoisän kodin paikalla Mustassapohjassa (kuva vuodelta 2014). Rajan pinnassa - kirjasta olen lukenut, millaiseen taloon ja perheeseen isoisä Antti Pohjalainen syntyi ja kuinka siellä elettiin. Isoisän juurilla voin kulkea Valkeasaaren ja 1700-luvun Muolaaseen.

Kotikylät Kokkomäen kupees-

sa - kirja kertoo Maria-mummoni sukujen, Ronnunkylän Lemmettyjen ja Seppälän Martikaisten tarinat. Tutuiksi ovat tulleet myös Greivit, Sihvot, Henttiset, Veijalaiset ja monet muut. Muistan kiitollisena kirjan tekijää Sirkka Lemmettyä, joka sinnikkäästi talensi ja kertoi muistojaan ja kannusti meitä muitakin pitämään yhteyksiä.

2000-luvun puolivälissä pääsin mukaan Entiset Kivennapalaiset ry:n toimintaan. Kolmisen vuotta sitten yhdistys perusti sukututkimuspiirin pidemmälle ehtineille, avattiin Facebookiin Kivennapa ja Kivennavan sukututkimus-

ryhmät, joissa on jo yli 500 ja 160 jäsentä.. Kivennapaseuran hallituksessa olen toiminut pari vuotta. Näissä yhteisöissä tavoittaa tunnetta ja tietoa, kertojia ja auliita kuuntelijoita – kuin palaisi kotiin takaisin. On tilaa erilaisten ihmisten kohtaamisille, taidoille, vanhoille ja nuorille, vilkkaille ja hiljaisille. Voi haastella, kihuta, urheilla ja matkustaa sekä tutkia, hiljentyä ja rauhoittua. Iloita, itkeä ja surra. Koota elämyksistä ja tiedon sirpaleista siun ja miun Kivennapaa.

Tarja Sandvik

Siiranmäellä synnyin, kaksi kertaa evakkoon sieltä lähdin.

Äiti oli Ylentelän Pyykönmäeltä, isä Uudeltakirkolta. Äiti sairastui evakossa polioon, muutettiin Helsinkiin 1947, äiti pääsi parempaan hoitoon, lapset kouluun. Isä oli maalarin kuten isänsä ja isoisänsä ja suvun miehet monessa polvessa. Se oli oleva minunkin ammattini. Maalarin opissa isän verstaalla kouluajan kesät, ylioppilaana armeijaan, sitten maalariksi. Puolitoista vuotta meni, kädet eivät kestäneet sen ajan liuottimia eikä pää maa-

likaasuja. Pääsin yliopistoon, sen jälkeen eri yliopistoissa monissa hommissa kului 45 vuotta.

Käytiin ahkerasti kihussa, varsinkin 50-luvun lopulla; isä osti auton ja sain ajokortin. Kyydissä iso amerikanrauta oli aina täynnä. Muistan vuoden 1958 kihut Hauholla, rovasti Autere oli kyydissä. Kotimatalla Helsinkiin vieressäni etupenkillä Tsaarin armeijan eversti kertoi hurjia muistoja, kaipasin nauhuria, päätin lähteä häntä vielä haastattelemaan. En ehtinyt, hän lähti viimeiselle matkalle pian kihujen jälkeen.

Eläkkeellä kävin ensimmäisen kerran 60 vuoteen Siiranmäellä, taistelun muistomerkin vihkiäisissä. Jumalanpalveluksen aikana kävelin pellonlaitaan, virrenveisuu

kuului, pääskys tirskuivat, käki kukkui, oli lämmin ja hyvä olla. Tunsin olevani kotona

Seudun ammattikuvaajan Aino Sutisen kuvassa on viljankorjuutalkoot Savolaisen pellolla 1935. Kuva näyttää lavastetulta, mutta talo ja tienoo on tuttu. Siiranmäen taistelun muistomerkki on oikeas-

ta laidasta toisen, vaalea lippalakki päässä kameraan katsovan miehen kohdalla, synnyinkotini siitä alle 50 metriä, tien toisella puolella, tie on samalla paikalla.

Tällä reissulla tuli ensimmäinen kontakti Kivennapaseuraan. Tehtiin "Kivennapa kestää" -kirja, Kivennapaseuran hallituksen

sihteeristä toiseksi pisimpään toimineeksi puheenjohtajaksi, tämän vuoden vielä hallituksessa ja tämän lehden päätoimittajana.

Aika Kivennapaseurassa on ollut hyvä, paljon opettava elämäntapa. Arvelen jääväni viimeiseksi Kivennavalla syntyneeksi seuran palveluksessa. Roolieni velvoittamana toivotan seuran hallitukselle menestystä uusissa alati kehittyvissä kulttuuri- ja viestintäympäristöissä, pitäkää mielessä vastuunne kantaa Kivennapaa jälkipolville, siihen teidät on valittu. Ja korostan hallituksen vastuuta myös siinä, että kehittäte Kivennapalainen-lehteä palkittuna kulttuurilehtenä.

Kyösti Pulliainen

Hallituksen uudet jäsenet:

Vuottaal on miun äitiin juuret. Issäin ol kotosii Valkealast.

Isoissään Antti Mikonpoika Paavilainen syntyi Vuottaal 1871. Hään viljel Peltola tilla ja ol parisniekka. Isoäitiin Hilda Jeremiaantytär Savolainen syntyi Haukivuorel 1887. Naimisii männiit 1906. Neljä vuue pääst synti esikoine, miu äitiin. Nimeks tul Lempi

Lahja ja seuraaval tytöl Laina Kerttu. Antti tais olla romanttine mies: lapsii tul kuus lissää.

Mie oon Mirja Iivonen, syntynyt Kaukaatehtaa sairaalas 69 vuotta sitte. Täl hetkel mie asun Taipasaarel Vehkaraipalee Paarmala kyläs vanhas maalaistalos miehein ja kissain keral. Miust pit tulla suutar, ko mie niin rakastan kenkii, mut ei miust tultkaa, vaa päivätyön oon teht valokuvaukse paris neljäkymment vuotta Heliokse palveluks. Teatterharastus on kulkent miu kerallai 55 vuotta. Mie oon näytelt, valoku-

vant, ohjant, arvostelt ja tuottant ja omistant kesäteatterin neljä muu keral.

Mie piän vanhoist tavaroist ja asjoist. Kivikaus sekä 1800-, 1930- ja 1950-luvut ja Kivennava murre ovat miu syväntäin lähel. Kivennappaa mie hurahin sit, ko käin Karjala-lehe toimitukses viemäs lehti-ilmoitust: myyvää Kaukola puku ja ostetaa Kivennava puku. Sil reissul mie tapasi Levo Raija, ja myö ko haasteltiin, nii myö huomattii, et myöhä ollaa sammaa sukkuu.

Kihulois tääl Lappeerannas mie löysi usseite enne tuntemattomii sukulaisii, ja lissää vissii löytyy. Mie kiitä kaikkii teit, ko annoit-

ta miul mahhollisuuve tehähä töit Kivennapa-seura hallitukses. Mie tee parraani; kassotaa, mihi se riittää. Mie oon oppint tään Lappeeranna seuvun murteen lapsen. Sentakkee mie en ossaa haastaa muute. Piettäiskö myö ens Kihulois murrekurssi.

Mirja Iivonen

PS. Kivennava murre on meinant unohtuu, ja tää taitaap olla sekotus Kivennava ja Lappeeranna seuvu murteit.

Isä Ahjärvellä, äiti Äyräpäästä.

Isäni Matti syntyi Ahjärvellä 1914. Perheellä oli maatila Vesalanmäellä 4 km kirkonkylästä. Sotien jälkeen isä asettui Etelä-Karjalaan, Savitai-paleelle. Paljoa kotonamme ei puhuttu Karjalasta, sitäkin enemmän sodasta. Naapurin miehet kokoon-tuivat meille rupattelemaan. Auringon keila leikkasi tupakan savua tuvassa ja miehet kävivät lävitse sotakokemuksia. Sama kertomus saattoi toistua useamassa tapaamisessa, mutta se ei heitä haitannut.

Miehet tarvitsivat kohtaamisia, niillä oli terapeutinen merkitys.

90-luvulla lainasin videokameran ja haastattelin isääni. Valitettavasti muisti ei ollut enää entisenä, hän oli hyvin niukkasnainen. Nauhalle tarttui Joulun muistelua, miten joulukoristeita tehtiin itse. Käsiyötaitoa arvostettiin ja lapset kilpailivat etevyydestä. Matti kirjoitti muistiinpanoja elämänsä varrella, muuten en tietäisi hänen lapsuudestaan. Olen lukenut työn-täyteisestä elämästä. Viljan puiminen riiehessä oli erityisen rasittavaa, lähes epäinhimillistä. Hauskaakin oli, heinäpellolle mentiin juoksu-

jalkaa aamuauringossa. Iltamyöhäisellä käytiin uimassa Ahjärvessä.

Kipinän käydä katsomassa Karjalaa antoi anoppini Sirkka 90-luvun puolivälissä. Hän kehui Sampu Ahton ja Anssi Vuoremaan johtamia matkoja. Pian istuin bussissa kohti Karjalaa. Anssi käytti meitä keskeisissä Kannaksen nähtävyyksissä kuten Vammelsuun Rakkauten haudalla. Matkan pääaiheena oli sotahistoria ja niin kävimme Siiranmäellä. Mennessä ajoimme Kivennavan kirkonkylän kautta. Sykähdyttävien kohta matkalla oli kun Anssi sanoi, "vasemmalla on Ahjärven kylä". Muistan

tunteen minkä nuo sanat silloin toivat. Se synnytti tarpeen tutustua paremmin Karjalan Kannakseen. Onneksi paikallinen kirjasto on erittäin hyvin varustettu. Olen lukenut paljon Karjala- ja sotakirjoja, mutta vasta matkoilla luettu on jäsentynyt. Monien matkojen joukosta erottuvat 50-vuotisjuhlat, jossa kiersimme bussilla lähisukulaisten kanssa niin äitini synnykotona Äyräpään Paakkolassa kuin isäni Ahjärvellä. Näin minullakin on juuret Karjalassa.

Sami Pyykkö

KIHUJA ENNEN, NYT JA TULEVAISUUDESSA

Kihupyhiä lienee vietetty hyvin pitkään kaikissa eteläisen Kannaksen pitäjissä, ne ovat ilmeisesti muokkautuneet katolisen ajan uskonnollisista juhlista. Ajan myötä uskonnollinen sisältö vähentyi, maalliset ja kaupallisetkin intressit tulivat tilalle. Jumalanpalvelus sentään oli kirkonmälle kokoon-tuneelle väelle tarjolla, joissain pitäjissä se siirrettiin kihupyhän iltapäiväksi. Tällaisesta pyhänvietosta papisto ei kaikkialla pitänyt, Uudellakirkolla ja Heinjoella papisto sai kihut lopetettua mutta Kivennavalla, Muolaassa ja Valkjärvellä kihut jatkuivat.

Kihuja ei pidetty samoina pyhinä eri pitäjissä, joten naapuripitäjistä voitiin osallistua, tavata sukulaisia ja tuttuja, seurustella. Varsinkin nuoret käyttivät tilaisuutta tutustua toisiin nuoriin, juhla yhdessä ja solmia pitempi-aikaisiakin suhteita. Kannaksen lähipitäjien kesken oli sovittu kihukalenterista, jossa Kivennavan vuoro kihuta oli kymmenentenä sunnuntaina Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeen. Kihuperinteen katkaisi sota, niin kuin niin monet muutkin toiminnot ja perinteet.

Tätä perinnettä kivennapalaiset eivät kuitenkaan unohtaneet, vaan nyt jo 70 vuotta on Kivennavan

kihujat vietetty. Ensimmäisen pitäjänjuhlan järjestäjänä Kangasalla v. 1947 olivat Kivennavan Maamiesseura ja Martat, he järjestivät myös Hauhon pitäjät päivät v. 1948. Sen jälkeen keskeisten evakkopaikkakuntien karjalaseurat ovat järjestäneet kihut, Kivennapaseura on osallistunut kustannuksiin ja joskus myös ohjelmien tekoon aineellisesti ja henkisesti. Kangasalla kihut on pidetty 12, Pälkäneellä 10, Padasjoella ja Lammilla 9, Hauholla 7 kertaa. 23 kihut on pidetty 11 eri paikkakunnalla, 3 kertaa ”nykykivennavalla” Pervomaiskojessa.

navalla” Pervomaiskojessa.

Näissä meidän evakkojen ja jälkeläistemme nykyajan kihuihin on haluttu ja useimmiten pystytty noudattamaan entisen Kivennavan kihukalenterin antamaa ajankohtaa. Muutaman kerran siitä on poikettu, eikä siitä ole kovin suurta häirtä ollut. Sen ylläpitäminen on ollut perinteen vaalintaa, sinänsä hieno juttu, muttei sillä ole enää ollut sen alkuperäistä funktiota.

Ilmari Pimiän runoa on toisteltu evakkoajan kihuihin ja muissa tilaisuuksissa solkenaan:

*”Pois kirkko on,
ei torni täivästä tapaa,
ei tuttuin kelloin kutsu
koskaan soi.
Ei ole meillä enää Kivennapaa,
ei sitä silmä enää nähdä voi.”*

Vuoden 1982 kihuihin Helsingissä Käpylän kirkkoon lauantai-iltana kokoontunut juhla- ja koki todella suuren yllätyksen:

”Viljo Seppänen sanoi saarnatuoliin noustessaan: ”Kivennavan kirkonkellojen soidessa luen vuoden aikana poisnukkuneiden pitäjäläisten nimet.” Ja samassa kummahti iso kello. Seuraavaa lyöntiä odotellessa siirtyi jokainen kuin taikasauvan kosketuksesta Kivennavan Kirkonmälle. Unohduksen usvasta sukelsi näkyviin terakotan punainen kirkkotorini ja kukin löysi itsensä sen juurelta itse kokemassaan tilanteessa: kuunteli hääkelloja, joulukirkkoon kutsua, sielunkelloja... Vanhalta Yleisradion ääninauhalta kaikuivat ne nyt hiukan kaukaisina ja surullisina, mutta niin ihmeen tuttuina siunaten vieraisiin kirkkomaihin peiteltyjä omaisiamme”. (Helli Taponen Karjala-lehdessä)

Helli Taponen muistelee kysyessäni nyt: ”Oli muutama päivä aikaa kihuihin, ko mie muistin,

jot olin joskus kuullut, silloin kun soitettiin ehtookelloja lauantaisin, et oli mainittu Kivennavan kirkonkellot Olin oppint elämä varrell sen, jot latvast puuhu nousaan. Jos olis lähtent juurest se ois kestänt kuukauven eikä ois mittää tult. Sillo mie mein lehden, mis mie olin töis, päätoimittajal sanoin et soittaa radion pääjohtajalle ja kyssyy et onks sellasi kirkonkelloi, ja saaks sen käyttöön. No hää soitti heti ja pääjohtaja sano asjan kuultuaan, et soita puolen tunnin pääst uuvestaan. Hää soitti, johtaja sano ”No niin selvä juttu, sen saa hakee 20 minuutin päästä radion vahtimestarilta”. Site miun siskonpoika läht lennossa hakemaan sen. Sit mie Hämäläisen Taunol soitin. Tauno järkytty ihan hirveest ja sano et mist työ tään löyvittä. Ja myö sit se kirkos soitettiin”. Tämän jälkeen kirkonkellot on kuultu kaikis kihuis.

Kirkonkellot ovat kuultavissa Kivennapaseuran kotisivuilla www.kivennapaseura.fi Kihut-valikkosivulla. Niitä voi vapaasti kuunnella ja muistella menneitä, tai soittaa hautajaisissa ja muissakin muistotilaisuuksissa.

Kyösti Pulliainen

Kihuväkeä vuoden 1982 kihuihin Helsingissä

Maaailma muuttuu, muuttuvatko kihut?

Sodanjälkeisten kihujen pääjärjestäjänä on ollut paikallinen karjalaseura lähinnä niistä Päijät-Hämeen kunnista, joihin evakkoja sijoitettiin sotien jälkeen. Työnjako on ajan mittaan vakiintunut: karjalaseura on järjestänyt tilat, kirkon ja koulun juhlapaikaksi, suunnitellut ja neuvotellut kirkonmenot, ruokailut ja ohjelman. Seurat ovat tehneet järjestelyissä valtavan työn. Kivennapaseuran vastuulla on ollut järjestää seminaari ja vuosikokous ja tarvittaessa avustaa rahallisesti kulloistenkin varojensa sallimissa rajoissa.

Suuri muutos on tapahtunut paikallisissa karjalaseuroissa, kuten monissa muissakin järjestöissä. Aktiiviväki ikääntyy, toiminnan pyörittäjiä on vaikea saada, saa-

titikka talkooväkeä kihujen järjestämiseen. Miten onnistuvat kihut jatkossa?

Kaksien viime kihujen järjestelyt ovat poikenneet entisistä. Haettiin uusia kokemuksia uudessa tilanteessa. Järvenpäässä kihuttiin viime vuonna yhtenä päivänä terijokelaisten kanssa. Tämän vuoden kihujen järjestelyistä Lappeenrannassa vastasi pelkästään Kivennapaseura muutamien paikallisten aktiivien avulla. Molemmista opittiin jotain. Yksipäiväisyys ei onnistu, jos siihen pitää mahdollistaa kaikki kihuihin tärkeinä pidetyt elementit: vainajien muistokirkko, kyläkulkue, pääjuhla, kihuaaminen, vuosikokous ja seminaari. Lappeenrannan kihut saivat kiitosta, mutta

ne olivat liian raskaat niin pienen porukan järjestettäväksi. Käytännön työt ja vastuut jakaantuivat liian harvoille hartioille.

Mitä jatkossa? Uusia ratkaisuja on etsittävä. Tietysti myös koko kihujen merkitys lähitulevaisuudessa on muuttumassa, kun alkuperäinen kivennapalainen väestö on katoamassa tuonilmaisiin. Nuoremman polven tarve kokoontua on erilaista: uudet tavat pitää yhteyttä muihin, samanheimoiisiinkin, erityisesti sosiaalisen median yhä kehittyvin sovelluksin.

Muutosten aika on parhaillaan käynnissä. Mutta vielä tarvitsemme kihuja vanhassa merkityksessään, mahdollisuutena ihan oikeasti kokoontua, tavata tuttuja

ja haastaa, tuntee yhteenkuuluvaisuutta kivennapalaisten kesken. Kivennapaseuran on mielestäni jatkossakin otettava suurempi järjestelyvastuu kuin aikaisempina vuosina. Mutta yhteistyökumppaneita tarvitaan, yksin emme onnistu.

Yksipäiväisyys voisi olla tulevaisuudessa ratkaisu, mutta silloin pitäisi karsia kihuihin vuosikokous ja seminaari pois. Se tarkoittaisi kahta tapahtumaa vuosittain. Esimerkiksi yksipäiväiset kihut jollain perinteisellä kihupaikkakunnalla, sitten vuosikokous ja seminaari tai muu tilaisuus vaikkapa Karjalatalolla tai Äijälässä. On tullut mm. ehdotuksia, että Kihut voisi pitää esimerkiksi laivaristeilyn merkeissä. Kaikkeaa täl-

laista uudistusta kaivataan, ja odotamme myös jäsenistöltä ideoita ja ehdotuksia kihujen järjestämiseksi tulevaisuudessa.

Ensi vuoden kihut on suunniteltu pidettäväksi Tampereella 5-6.8.2017. Kihukirkkona on Kalevan kirkko, ja muut kihutilat ovat todennäköisesti Tredun koulutilat lähitöillä. Tampereen piiri on ollut suunnitteluapuna, ja ohjelmaa ym. suunnitellaan parhailaan. Ajankohdaksi valikoitui elokuun alku, koska silloin meillä on mahdollisuus saada lauantai-illan iltatilaisuudeksi hieno monigenreesitys ”100v. Suomen historiasta”, joka liittyy myös Kivennapaan ja sen historiallisiin tapahtumiin.

Raija Levo

LAPPEENRANNASSA KIHUTTIIN ENSI KERRAN

Kaunis kesäinen viikonloppu, ihana Saimaa ja historiaa tulvillaan oleva kesäkaupunki Lappeenranta tarjosivat upeat puitteet Kivennapaseuran tärkeimmälle vuosittaiselle tapahtumalle, kihuille. Lappeenranta oli nyt ensimmäistä kertaa tapahtuman pitopaikkana, kun perinteisiltä kihupaikkakunnilta ei löytynyt yhteistyökumppaneita.

Kihujen ohjelma alkoi seminaarilla jonka aiheena oli ”Mitkä

ihmeen Inkeriläiset”. Esitelmän piti dosentti Toivo Flink Siirtolaisuusinstituutista. Kivennapalaisten runsaasti juuria ja muita sukulaisyhteyksiä Inkerissä, joten aihe kiinnosti. Syntynyt keskustelu jouduttiin katkaisemaan kesken vuosikokouksen alkamisen vuoksi, ja aiheen käsittelemiselle toivottiin jatkoa tulevaisuudessa. Kihuluantain ohjelma jatkui vuosikokouksen jälkeen iltakirkolla ja iltaristeilyllä.

Muistojen kynttiläkirkko vietettiin lauantaina nyt myös kihujen ehtoolliskirkkona, johtuen seurakunnan konfirmaatiojumalanpalveluksesta sunnuntaina. Jumalanpalvelus aloitettiin Kivennavan kirkonkellojen soitolla, joka aina herkistää kuulijat. Niin komealta se nytkin kuulosti kun cd-levy oli

juuri editoitu uudelleen. Vuoden aikana poisnukkuneiden nimet luki Raija Levo, Seija ja Pentti Martikainen sytyttivät muistokynttilät. Päivän tekstin luki Mirja Iivonen. Kihupappina toimi rovasti Matti Kuronen.

Lauantai-illan kruunasi risteily Saimaalla, joka oli aivan uusi

tapa viettää kihuiltamia. Iltapalaa nauttiessa ja Potero-orkesterin säestyksellä väki viihtyi, ja risteilyn loputtua voi vaan todeta laulun sanoin ”Saimaa on illalla kauneimmillaan”. Hyvin monille ilta Saimaalla oli ainutkertainen kokemus.

Hyvän sään suosiessa pääsimme valmistautumaan kyläkulkueeseen, joka tänäkin vuonna oli suosittu. Lähes kolmesataa henkeä marssi halki kesäisen kaupungin omia kyläkylttejään ylpeästi kantaen. Kulkueen ja Karjalaisten laulun jälkeen oli hyvää aikaa ruokailuun, ostoksiin ja kihuaamiseen. Oli kyläesittelyjä, suku- ja kyläkokouksia ja Koukkulan kahvila palveli edelleen.

Kihut huipentuivat pääjuhlaan jossa ei kuultu pitkiä puuduttavia puheita, vaan reipasta karjalaista menoa paikallisten taitajien kera. Juhlavassa alkuesityksessä Kivennavan lippu saapui saliin ja Aira Kietäväinen lauloi Laps` olen Karjalan. Kihut juontanut Mirja Iivonen sanoi ”

Annaha ko mie haastan”. Hän oli rakentanut mukavan murteellisen esityksensä juontaan siinä samalla muiden ohjelmasuoritukset. Lasten tanhuryhmä Kei-

kaus sulatti jäyhemmänkin äänen valloittavalla esiintymisellään. Nuorten Kansanmusiikkiyhtye Roihu toi lavalle viuluja, haitareita, kanteleita ja monenlaisia rumpuja. Sari Kaasisen johtama ryhmä oli kertakaikkisen upea ja ammattitaitoinen. Juhlapuheen piti taiteilija Sari Kaasinen, joka tuli keskelle esiintymislavaa ilman paperille kirjoitettua puheita. Soitti aluksi kanteleellaan, ja sen jälkeen antoi puheen pulputa, vapaasti ja elävästi. Aiheenaan hänellä oli perinteet ja miten uudet perinteet syntyvät. Ja kun väki Karjalaisten laulun jälkeen poistui juhlasalista, niin monesta suusta kuului, upea juhla, parhaat kihut ikinä.

Raija Levo

Sunnuntai aloitettiin Jumalanpalveluksella Lappeenrannan kirkossa. Seurakunnan kappalainen, Tiina Huikuri saarnasi. Sieltä siirryttiin Äiti Karjala muistomerkillä jossa Kivennapa-Säätiön

hallituksen puheenjohtaja Marja Halme piti muistopuheen, jonka jälkeen laskettiin kukkalaitteet Äiti Karjala- ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä.

Lappeenrannan kihuiissa kokeiltiin myös uutta tulonlähdeä kilukuluja kattamaan. Järjestäjien nuori polvi pyöritti Koukkulan kahvilaa. Näin saatiin nuoret mukaan Kivennapaseuran toimintaan, ja kauppaakin kävi vilkkaasti. Kihutyöryhmässä olleen Pentti Martikaisen kanssa kehitelimme kahvilalle nimen. Kun Pentti on Seppälästä kotoisin, ha-

lusimme käyttää kylän vanhaa nimitystä ja käyttää myös vanhaa kirjoitusasua. Pentti hankki nimitykseltään tarvikkeet ja valmisti kyltin. Kylien vanhat nimet eivät ole kaikille tuttuja, ja tämä saattaa herättää kysymyksen, että mikä Koukkula, siihen vastaaminen lisäisi tietoa Kivennavasta.

Raija Levo

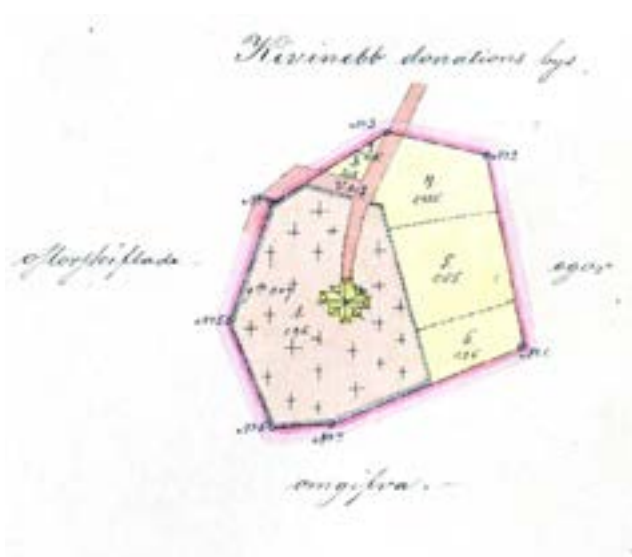
TOJEN UUMENISTA

Vuoden 1879 asiakirja Kivennavan hautausmaan laajentamisesta.

Maanmittaushallituksen uudistusarkistosta löytyi Kivennavan kirkon ja hautausmaan alueen kartta, jossa on virallisin sanakääntein vanhalla ruotsilla kirjoitettu pöytäkirja ja pyykkiselitys hautausmaan alueen laajentamisesta pakkolunastuskeinoin. Läänin kuvernööriin antaman ohjeen mukaan kirkkoherra J. Hertz ilmoitti virkakirjeessään komissiomaanmittari R. A. Savenille käskyn pakkolunastaa ja pyykittää kartan osoittamat alueet Kivennavan pitäjän lahjoitusmaahan kuuluvien tilojen n:o 1 ja n:o 3 maanomistajilta Johan Porvalin leski Anna Seppäselältä, Johan Reinkaisen leski Maria Käävältä ja Hiob Vesteriselältä.

Tästä syystä seuraavat kihlakunnan lautamiehet Filip Pyykö Lattulasta, Wilhelm Seppänen Muolaan Himalan kylästä, kirkkoherra J. Hertz ja kirkon isäntä maakauppias Tuomas Paavolainen, lukkari A. Juntunen, ja Hiob Westerinen kokoontuivat Kivennavan kestkieveariin päättämään tästä asiasta. Lisäksi seuraavana päivänä pidettiin toinen kokous koskien vanhaa hautausmaata, ja sen rajauksia.

Raija Levo

Sukututkijoille iloinen uutinen – Katiha täydentyy

Karjala-tietokannan tallennus- ja kehitystyö siirtyy 1.1.2017 alkaen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun hallinnoitavaksi ja sen Mikkeliin sijaitsevan tutkimusyksikkö Digitalian toteutettavaksi. Tämän tallennustyön päätöshankkeen arvo on 1,3 miljoonaa euroa. Rahoittajia ovat Suomen kulttuurirahasto, Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö, Karjalan kulttuurirahasto, Suomen evankelisluterilainen kirkko sekä opetus- ja kulttuuriministeriö. Myös Mikkelin kaupunki on sitoutunut panostamaan hankkeeseen vuosittain. Tallennustyön on arvioitu kestävän kolme vuotta ja se työllistää 12 henkilöä.

Uhkana oli, että Karjala-tietokannasäätiön luoman ja ylläpitämän Karjala-tietokannan tallennustyö jää kesken. 1980-luvun lopulla koeprojektina aloitetun ja vuodesta 1990 perustetun säätiön organisoiman hankkeen rahoitus muuttui oleellisesti vuoden 2014 alusta, jolloin valtionavut ja työllistämiseen saadut ELY-keskuksen projektirahoitukset päättyivät. Viimeiset kolme vuotta tallennustyötä rahoitettiin eri säätiöiden avustuksilla ja Mikkelin kaupungin työllisyys Hankkeena. Tietokannasäätiö ilmoitti alkukesästä

2016, että säätiön toiminta joudutaan lopettamaan kuluvan vuoden aikana, ellei hankkeelle löydy laajemmin julkisoikeudellista rahoitusta.

Jatkorahoituksen epävarmuus merkitsi myös sitä, ettei vanhojen ruotsin- ja venäjänkielen lukutaitoisten tallentajien työsuhteita syksyn 2016 avustus mahdollistaisi, että tallentamatta ollut Kivennavan vanhin rippikirja saadaan digitoituksi, vaikkei siinä vaiheessa vielä avoinna olleesta jatkorahoituksesta ollut varmuutta. Jatkon nyt varmistuttua, voimme luottavaisin mielin odottaa myös 1793–1871-lastenkirjojen tallennuksen toteutumista eli 100 % peittoon Kivennavan kirkonkirjoille.

Tallennustyön lähdeaineistona on Mikkelin maakunta-arkistossa säilytettävä luovutetun Karjalan kirkonkirja-aineisto. Se sisältää ne seurakunnat, jotka lakkautettiin 31.12.1949. Seurakunnat, joista luovutettiin vain osia, säilyttävät koko alueen kirkonkirjat nykyisissä omista seurakunta-aineistoissaan, eikä näitä tietoja ole löydettävissä KATIHA-käyttöliittymän kautta. Vielä tallentamatta on noin 10 % eri seura-

kuntien vanhimmissa ruotsin- ja venäjänkielisistä kirkonkirjoista.

Jatkossa digitointihankkeessa on tarkoitus tehdä yhteistyötä Kansallisarkiston kanssa. Tavoitteena on kehittää automaattisia menetelmiä, joilla pystytään tunnistamaan määrämuotoista käsinkirjoitettua tekstiä. Tallennustyötä voidaan näin nopeuttaa ja vapauttaa tallentajien aikaa vaikeimpien aineistojen tulkitsemiseen. Valmiina tietokanta sisältää n. 11,5 miljoonaa henkilötietuetta. Aikanaan se luovutetaan Kansallisarkistolle tieteellisen tutkimuksen, sukututkimuksen ja kansalaisten käyttöön. Tietokantaa voidaan hyödyntää historiantutkimuksen lisäksi esimerkiksi lääketieteellisessä genetiikassa ja yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa.

Luovutetun Karjalan alueen alkuperäiset kirkonkirjat 1600-luvulta alkaen ovat jo itsessään mittaamattoman arvokas kokonaisuus. Digitalisoituna ne ovat kaikkien käytettävissä. Mukana ovat silloin loputkin Kivennavan kirkonkirjat, netin kautta kotiko-

Marja Halme

Aarre tämäkin: Kivennavan Osuuskassan kassalaatikko Äijälään.

Kangasalan Karjalaseura ry teki 09.11.2016 Tarpilan perikunnan kanssa deponointisopimuksen Kivennavan Osuuskassan metallisen kassalaatikon luovuttamiseksi Kulttuurikeskus Äijälään. Sopimuksen allekirjoitti perikunnan puolesta Lasse Tarpila, jonka äidin isä oli Vihtori Vanhala, joka toimi Ylämaan Osuuskassan johtajana Siiranmäellä ja myöhemmin muiden Osuuskassojen yhdistyntyä Kivennavan Osuuskassan toimitusjohtajana. Ylämaa ei ollut pitäjää, vaan Ylämaaksi kutsuttiin Kannaksen korkeimpien mäkien aluetta, mihin kuuluivat Kanala, Räkylä, Kekrola, Vehmainen, Vuottaa ja Siiranmäki.

Vihtori Vanhala muistelee Osuuskassan evakkoon lähtöä 9.6.1944: ”Kovalla kiireellä käytettiin rosoisista lankuista laatikot, joihin pakattiin ankarassa pommitateessa kaikki tarpeelliset kassa- ja tilikirjat, pöytäkirjat ynnä arvopaperit. Laatikot eivät olleet lainkaan sen näköisiä, että niissä oli 40 miljoonan markan arvosta juuri saapuneita ensimmäisiä sotilainobligatioita.”

Kun Vanhala ei saanut laatikoida heti lähtemään, hän Uupuneen kylässä pyysi sotilaita niitä hakemaan, rahallinen korvaus ei heitä kiinnostanut lähtemään. Sotilaat kysyivät onko siellä jotain muutaakin haettavaa. Vanhala sanoi että ainakin 20 litraa maitoa, heti neljä upseeria ja sotamiestä lähti ja he toivat Osuuskassan laatikot auton lavalla Äyräpään asemalle. Vanhala ja laatikoiden tiet erkanivat jossain vaiheessa, sellainen oli niissä oloissa hyvin tavallista, myös ihmisten tiet erkanivat. 20.7.1944 Vanhala sai evakkopaikkaansa Hirvensalmelle ilmoituksen ”kassanne tavarointa on saapunut Paimioon” Laatikot olivat lojuneet pari kuukautta Osuuskaupan varastossa. Sieltä Vanhala kävi vaivihkaa hakemassa laatikot obligatioineen

ja asiakirjoineen.

Tässä kassalaatikossa monien vaiheiden jälkeen Osuuskassan varat siirtyivät Kangasalle, missä Kivennavan ja Kangasalan Osuuskassat yhdistyivät alkuvuodesta 1948 ja Vihtori Vanhalasta tuli Kangasalan Osuuskassan toimitusjohtaja.

Mika Ilonen

”100-vuotias Kangasalan Seudun Osuuspankki tarjosi juhlahakavit kaikissa konttoreissaan. Kahdesta kassasta syntyi päättäväinen pankki. Nykyisen pankin kivijalkana on toinenkin osuuskassa. Sodan jaloista evakuoitunut kivennapalaiset toivat nimittäin Karjalankannakselta mukanaan oman kassansa, joka oli kangasalaisista vanhempi ja vahvempi ja monet vaikeat vaiheet kestänyt. Yhdelle paikkakunnalle ei kuitenkaan mahtunut kahta kassaa, joten hämäläisten ja karjalaisten piti ryhtyä yhteistyöhön. Aikaa myöten se osoittautuikin erittäin hyväksi ratkaisuksi. Kun kaksi osuuskassaa yhdistyi, jäljelle jäi vain yksi toimitusjohtajan paikka. Sekä Kangasalan kassan johtaja Vilho Köppö että Kivennavan Vihtori Vanhala olivat luotettuja ja pidettyjä miehiä omista joukoissaan, molemmat olivat maalaisliittolaisia ja ikäeroakin heillä oli vain muutama vuosi. Ei siis ihme, että ratkaisuun ei päästy paikallisin voimin, vaan vastuu siirrettiin Helsinkiin OKO:n käsiin. Ratkaisuksi tuli Vihtori Vanhala, joka johti pankkia 1960-luvun alkuvuosiiin asti. Kivennavan Osuuskassan mukaantulo kolmin kertaisesti kassan käyttövarat. Oli syntynyt yksi Suomen maaseudun suurimmista osuuskassoista. Nimi muuttui Kangasalan Osuuspankiksi vuonna 1970.”

Sydän Hämeen lehti 10.11.2016

Kangasalan Karjalaseuran pj Liisa Teittinen vastaanottaa lahjoituksen

VENÄLÄINEN NÄKEMYS 1944 KANNAKSEN SUURHYÖKKÄYKSESTÄ

Vuoden 1944 Neuvostoliiton hyökkäystä ja suurtaistelua Karjalankannaksella on käsitelty kotimaisessa sotahistorian tutkimuksessa varsin perusteellisesti ja suomenkielinen kirjallisuus 1944 tapahtumista on runsas. Venäläinen tulkinta suomeksi on puuttanut viime aikoihin asti. Nyt on voitu tutustua uudempaan venäläiseen näkökulmaan Suomen ja Neuvostoliiton välisistä sodista. Tässä on ansioitunut Helsingissä asuva venäläinen tietokirjailija Bair Irincheev. Hiljattain on Minerva-kustannus julkaissut kirjan Kannaksen suurtaistelut kesällä 1944 venäläisin silmin. Irincheev on myös perustanut Viipuriin Kannaksen taistelusta kertovan yksityisen Sotamuseon ja hän järjestää matkoja Kannaksen taistelupaikoille ja toimii matkaoppaana.

Irincheevin uusi kirja on jatkoa hänen aiemmille kirjoilleen Talvisota venäläisin silmin sekä yhdessä Pjotor Repnikovin kanssa kirjoitettu Kaukopartio-operaatio Petrovski Jam. Lisäksi hän on tehnyt yhdessä Sergei Lavrenkovin kanssa valokuviiin perustuvan talvi- ja jatkosodan taistelupaikkoja ja tuhoja kuvaavan teoksen Sodan pitkät varjot.

Bair Irincheevin kiinnostus Kannaksen taisteluihin syntyi kolmisenkymmentä vuotta sitten. Ukki vei kahdeksanvuotiaan pietarilaispojan Leipäsuon bunkkerilinjalle. Maastossa oli kahden bunkkerin pelottavat ja vaikuttavat rauniot. Bair jäi kerrasta koukkuun talvi- ja jatkosotaan ja alkoi kerätä sotiin liittyviä tavaroita ja kirjoja.

Irincheev on asettanut tavoitteekseen tutustuttaa myös venäläiset lukijansa Kannaksen taisteluihin. Hänen kouluaikanaan Pietarissa historian tunneilla ei kerrottu Suomen sodista. Venäjällä talvi- ja jatkosotaa on käsitelty hyvin vähän. Kun Irincheev kaiveli arkistomateriaalia Moskovassa, hän löysi asiakirjoja, joita kukaan ei ollut aikaisemmin tutkinut. Talvisota oli Neuvostoliiton historiankirjoituksessa tuntematon ja vaiettu tapahtuma samoin Jatkosodan osalta neuvostoliittolainen sotahistorian kirjoitus

Venäläiset kuljettavat 45-millisen pst-tykin Vammeljoen yli Vammelsuussa. Kyltissä lukee: "Eteenpäin kohti Viipuria!"

päättyy oikeastaan Viipurin valtaukseen kesällä 1944, eli siihen saakka, kun kaikki sujui Neuvostoliiton sodanjohdon käsikirjoituksen mukaan.

Irincheev haluaa tuoda venäläisten tietoisuuteen Kannaksen taistelut, jotta Karjalankannasta arvostettaisiin nykyistä enemmän. Edelliset venäläiset sukupolvet ovat maksaneet siitä aikanaan suuren hinnan sodassa kaatuneina. Tarkoitus on ollut myös tallentaa pitkälti unohtettu Kannaksen taisteluissa kaatuneiden puna-armeijan taistelijoiden ja komentajien muisto. Uuden kirjansa esipuheen päätteeksi hän haluaa muistuttaa lukijoilleen, että huonokin rauha on hyvää sotaa parempi.

Irincheevin kirja 1944 jatkaa talvisotaa käsittelevästä kirjasta tuttua linjaa. Näkökulma on venäläinen. Kannaksen sotatantelella edetään 1944 Valkeasaaren,

Kuuterselän, Siiranmäen ja Viipurin kautta Tali-Ihantalaan ja Äyräpäähän. Tali-Ihantalan ja Äyräpään suurtaistelut olivat hirvittävä koettelu sekä puna-armeijalle että suomalaisille. Taistelujen raa-kuutta ilmentävät sotavangeiksi jääneiden suomalaisten kohtalot.

Irincheev kuvaa operaatioita ja taistelua nivomalla niihin paljon kertomuksia ja lainauksia sekä suomalaisista että venäläisistä dokumenteista. Hän käyttää venäläisiä dokumentteja, haastatteluja ja muistelmateoksia, joita Suomessa ei juuri tunneta. Suomalaisellekin lukijalle avautuu näin uusia näkökulmia.

Irincheev on parhaimmillaan taistelulentän kuvauksissa, ruudinsavun saattaa melkein tunnistaa nenässään. Hän tietää yksityiskohdat ja tuntee suomalaisen sotahistorian kirjoituksen. Teksti on vauhdikkaan sujuvaa ja välillä se voi tuntua jopa liiankin ironisen kepeältä. Joissakin kohdin tulevat mieleen Tsehovin novellit. Viipurin suomalaisen katastrofin kuvaus saa korkeajännitysmäisiä piirteitä. Irincheev osaa myös näpäyttää sekä suomalaisia että venäläisiä taistelutapahtumien muistiin merkinnöistä. Vauhdikas kirjoitustapa saattaa hämmäntää pyhään suomalaiseen ortodoksisen sotahistorian kirjoitustapaan tottunutta lukijaa. Taistelujen ja operaatiovaiheiden käsittely on aiemmin tunnettuun neuvostoliittolaiseen näkökulmaan verrattuna varsin objektiivista

Kivennapalaisia luonnollisesti kiinnostavat taistelut VT-linjalla ja erityisesti Siiranmäellä. Irincheev aloittaa Siiranmäen rynnäköstä kertovan kuvauksen seuraavasti: "Vain harvat venäläiset

sotahistorian asiantuntijat muistavat enää nykyään taistelun mäestä 171,0, joka oli entinen Siiranmäen kylä. Suomalaisille kyseessä oli ainoa kesän 1944 taisteluiden ensimmäisen vaiheen valopilkku. Mäelle oli rakennettu vahva pysyväksi tarkoitettu puolustusasema, sen valtaaminen kesti kolme vuorokautta, eivätkä 23. armeijan joukot kyenneet senkään jälkeen jatkamaan etenemistään pohjoiseen nopeasti."

Vastaavasti hän lopettaa kyseisen luvun seuraavasti ja varsin ajankohtaisesti valtaisan soranottoalueen reunojen lähestyessä juuri nyt Kanalan suunnasta Siiranmäkeä: "Siiranmäen ja sen länsipuolen taisteluissa 98. armeijakunta menetti 3784 henkeä, joista 887 kaatui. Suomen 2. divisioonan tappiot olivat 873 miestä, joista 164 kaatui, 760 haavoittui ja 49 katosi. Nykyään kukkulalla on ainoastaan suomalais-

ten muistomerkki, joka on koottu betoni- ja graniittitopista vuonna 2004. Karpikylä-mökkikylän (pitäisi kai olla Korpikylän) rakennustöiden yhteydessä paikka, jossa 1064. rykmentti murtautui tankkien tuella mäelle, on muutunut rakennusjätteen kaatopaikaksi. Vielä vuonna 2016 paikkaa ei ole nimetty virallisesti kulttuuriperintökohteeksi. Alueelle on suunniteltu hiekkakuoppa."

Kirjan käännös on sujuva. Sotilaallinen sanasto on paikoin hieman outoa, saattaa olla myös alkuperäisessä venäläisessä laitoksessa ja jotkut toteamukset tekstissä eivät aukene suomalaiseen tajuntaan. Siirtyessään taistelulentältä maailmanpolitiikkaan Irincheev vetää mutkat välillä vauhdikkaasti suoriksi. Suomalaiset asiantuntijat ovat jo ehtineet torjua Irincheevin päätelmiä ja kritiikkiä 1944 sodan suomalaisten viljelemään torjuntavoitto-käsitteeseen sekä siihen, oliko Stalinin tavoitteena vallata koko Suomi vai ei. Kaikesta huolimatta, jos on kiinnostunut tutustumaan venäläiseen näkökulmaan vuoden 1944 taisteluista, niin Irincheevin kirja kannattaa lukea.

Tässä yhteydessä on vielä hyvä mainita, että joitakin vuosia sitten ilmestyi suomeksi vuoden 1944 suurhyökkäyksestä venäläisen Ilja Moššanskin lähes samanniminen teos, jossa käsitteilytapa on neuvostoliittolaisen paatoksellinen. Suomalaisen mielenkiinto teoksessa kohdistui erityisesti venäläiseen ennen julkaisemattomaan kuvamateriaaliin.

Raimo Ranta

Hyökkäyksen alku Valkeasaarella. Eversti Afanasjevin kaartirykmentti ja raskas KV-1s-vaunu 260. Kaartin raskaasta panssariykmentistä

MITEN KÄY SIIRANMÄEN?

Suuri huoli valtasi kivennapalaisten sydämet, kun elokuussa tuli tieto, että pietarilainen sotavainajien etsintäryhmään kuulunut mies oli nähnyt paperilla suunnitelman Soppikylästä jokin aika sitten alkaneen soranottoalueen laajenemisen kohti Siiranmäkeä, joka venäläisille on kohde 171.1 (Siiranmäen korkeus merenpinnasta metreinä). Mäellä sijaitsee Kivennapaseuran v. 2004 pystyttämä Siiranmäen taistelujen muistomerkki. Alueella on myös joukkohautoja, joissa on sodan molempien osapuolien vainajia. Suunnitteilla on jatkaa soran ja hiekan kuljetusta valtaville läheisille tietyömaille myös Siiranmäestä.

Pietarilainen professori Jevgeni Balasov kehotti pikaiseen yhteydenottoon Karjalan Liittoon, jota kautta asia etenisi ja saisimme

mahdollisimman korkean tason yhteyden Venäjälle, ja mahdollisesti pysäytettyä hankkeen. Näin tehtiin, seuran puheenjohtaja oli heti yhteydessä Karjalan Liittoon. Asiaa ryhtyi hoitamaan liiton varapuheenjohtaja Maija-Liisa Lindqvist. Alkuun selvisi, että muistomerkki oli aikanaan pystytetty ilman venäläisten viranomaisten kirjallista lupaa. Tämä ei helpottanut neuvotteluita. Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys oli pyynnöstämme yhteydessä yhteistyökumppaniinsa Moskovassa, joita pyysivät vaikuttamaan hankkeen estämiseen. Lisäksi venäläiset vainajien etsintäryhmän jäsenet ovat olleet yhteydessä Leningradin alueen kuvernööriin.

Kivennapaseura on toimittanut myös Pervomaiskojen hallinnolle kirjeen, ja esittänyt huolensa asiasta. Kun paikallishallinnolla ei

tällaisissa asioissa enää ole päätösvaltaa, oli vastaus, etteivät he pysty asiaan vaikuttamaan. Oli kuitenkin muun yhteistyön kannalta korrekta ilmoittaa, että pyrimme osaltamme vaikuttamaan siihen, että Siiranmäki säästyy. Siiranmäen muistomerkki on sotahistorian näkökulmasta tärkeä paikka sodan molemmille osapuolille. Se on myös tärkeä kohde monille sotahistoriallisille ryhmille kummastakin maasta, sekä tietysti kivennapalaisten kotiseutumatkooille.

Elokuussa kävimme katsomassa, miten Soppikylästä alkaneet kaivaukset olivat laajentuneet. Entinen Tiemäki Kanalassa, Kivennavan korkein kohta oli jo hakattu, pintamaata poistettu ja alettu kaivaa ja kuljettaa hiekkaa pois. Näky oli lohduton.

Raija Levo

2.10. Karjalan Liiton edustaja Maija-Liisa Lindqvist, Leningradin Oblastin edustajana Valeri Vasiliev ja Kivennapaseurasta Mika Ilonen pitivät Viipurissa palaverin Siiranmäki-aiheesta. Todettiin tilanne, että kaivaukset jatkuvat kohti Kanalaa ja Siiranmäkeä, ja saatiin selville, että Leningradin alueen ympäristö- ja luonnonvaralautakunta on myöntänyt DorStroi-nimiselle rakennusyhtiölle luvan käyttää Siiranmäen maa-alueita soranottoon. Nykykivennavalla Pervomaiskojessa on oltu myös aktiivisia, kuvernööri on tavattu ja TV on tehnyt ohjelmia. Muutkin venäläiset kirjoittavat ja keskustelevat vilkkaasti asiasta. Venäläinen aktivisti Zagastkii Sergey Aleksandrovitš on kirjoittanut

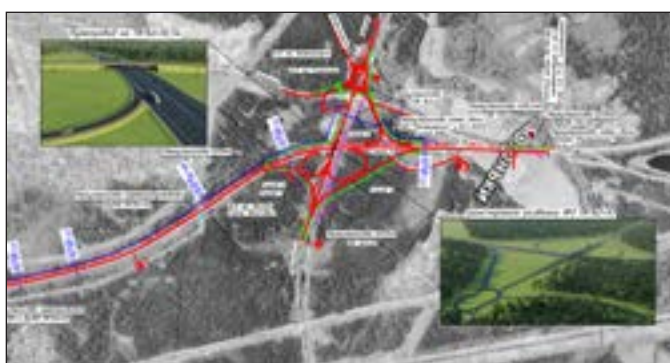
kirjeen DorStroi-yhtiölle vaatiin Siiranmäen muistoalueen säilyttämistä ja saanut vastauksen (kts. kuva oikealla), että yhtiö ei tuhoa

muistomerkkiä. Tämän vastauksen yhtiö on esittänyt myös televisiossa.

Mika Ilonen

MISTÄ ON KYSYMYS, MIHIN SORA KÄYTETÄÄN

Skandinavia E 18 eli Eurooppatie 18 on 1 890 kilometriä pitkä tie Pietarista Pohjois-Irlannin Craignonniin Suomen, Ruotsin, Norjan ja Ison-Britannian kautta. Tässä rakennetaan tien alkuosaa (M 10) Pietarista Viipuriin ja rajalle. Se tehdään viidessä osassa. Tie tulee Pietarista ns. pohjoista reittiä Pargolovon kautta, mikä on ollut kaipa ja vaarallinen ja isot rekat ovat käyttäneet. Lintulaan on tulossa valtava risteys (kuvassa oikealla). Kivennavan sorat ja hiekat käytetään tähän tiehen, joka vaatii valtavia täyttöjä. Kuvan yläosan mustavihreässä kuvasta näkyy, että tietä suunnitellaan ainakin näiltä osin 6-kaistaiseksi. Myös Suomessa E 18 on rakenteilla Vaalimaalta kolmisenkymmentä kilometriä länteenpäin.

Kuvasa Eeva Maristo Tiemäellä

Tässä on linkkejä tietyöstä kertoville sivuille. Kun lehti ilmestyyään laitetaan Kivennapaseuran kotisivulle voi näistä linkeistä katsoa muitakin kuvia.

<http://spbvoditel.ru/2015/04/07/063/fotoreport.html#/?1>
<http://www.kolesa.ru/article/novaja-trassa-skandinavija-bespoleznyj-generator-probok-2015-06-29>

<http://www.fontanka.ru/2015/01/23/167/>
<http://spb-projects.ru/forum/viewtopic.php?t=2757>

Kalenteri Kivennavalta

Näin Etelä-Karjalan museon tälle vuodelle painattaman vuosikalenterin Kannaksen vanhoista valokuvista. Siitä sain idean, onhan meillä arkistoituna vanhoja valokuvia omasta kotikunnastammekin, Kivennavasta. Tuumasta toimeen, ja aloimme käydä Mirja Iivosen kanssa läpi muistitikulla olleita, Äijälässä aikanaan digitoituja valokuvia. Niitä on sinne kertynyt joidenkin kirjojen teon yhteydessä, ainakin Kivennapa kylästä kylään ja Kivennapa kuvina, sekä muutaman kyläkirjan, ainakin Kirkonkylän, ehkäpä jonkin muunkin kylän materiaalina olleita kuvia.

Kuvia on paljon, osa nimeämättömiä, osa huonolaatuisia, mutta myös hyviä ja ihastusta herättäviä. Niitä selatessa mietimme, löytyisikö joku teema jonka varaan kalenterin voisi rakentaa. Halusimme siinä

tuoda esiin tavallisen ihmisen arkea, ja ehkä vähemmän esillä olleita kuvia ja aiheita.

Kuvia katsellessamme teema löytyi, "Työntekkö ja haavekuvii Kivennavalt". Kalenteri on nyt saata-

vissa, tilaa joululahjaksi vaikka koko suvulle. Kalenterien teko ei jää tähän ensimmäiseen, vaan seuraava on jo suunnitteilla. Ensi vuonna uudet ideat ja uudet kuvat.

Jos piirongin laatikoistanne löy-

tyy kuvia, joita voisit luovuttaa seururan arkistoitavaksi ja käyttöön niin laita tulemaan alkuperäisenä kuvana tai kopiona osoitteella Mirja Iivonen, Rautiontie 64 54960 Vehkapaale. Tai sähköisenä levoraija@gmail.com. Liitä kuviin tiedot ketä, missä, milloin (jos tiedät) Voit laittaa tiedot myös erillisenä liitteenä, numeroi siinä tapauksessa kuvat. Liitä mukaan myös palautusosoite, jos haluat kuvat takaisin. Kivennapaseura osallistuu myös ensi vuonna valmistuvaan "Viipuri ja Viipurin lääni kuvina"-kirjaan johon keräämme myös uutta kuvamateriaalia.

Raija Levo

Kalenterin hinta 15€ + pakkaus ja lähetys. Tilaukset Raija Levo p. 0500.515022 tai levoraija@gmail.com

Jäsenmaksurekisteri näyttää, että vielä joiltain on unohtunut vuoden 2016 jäsenmaksu

Vielä ehdit suorittaa sen tilille FI51 5104 0050 0126 51

Näin varmistat osaltasi, että saat tulevanakin vuonna Kivennapaseuran jäsenlehden. Voit edesauttaa seuraa toimimaan tavoitteidensa mukaisesti, mm. edistämään Kivennapalaisen kulttuuriperinnön keräämistä ja säilyttämistä. Lisäksi jäsenmaksut auttavat muun toiminnan, esim. Kihujen järjestämisessä. Jos olet kadottanut keväällä jaetun jäsenkirjeen, jossa jäsenmaksulasku oli viitenumeroinen, niin sen voi suorittaa myös nimellä. Perille se tulee niinkin.

Kivennapaseura kiittää suorituksesta.

KIVENNAVA-SÄÄTIÖN VUODEN 2017 APURAHAT

Kivennapa-Säätiö jakaa apurahoja entisen Kivennavan kunnan asukkaiden ja heidän jälkeläistensä henkisten, sosiaalisten ja taloudellisten pyrintöjen tukemiseksi sekä alueeseen liittyvän karjalaisuudenvaalimiseksi.

Säätiön alarahasto Antti Paason rahasto jakaa apurahoja säätiön julkaisutoiminnan tukemiseksi sekä yksinäisten kivennapalaistaustaisten vanhusien avustamiseksi.

Erityisesti arvostamme avustushakemuksia hankkeisiin, jotka pyrkivät kivennapalaistaustaisten nuorten aktivoimiseen ja kiinnostamiseen esimerkiksi Kivennapaa koskevilla julkaisuilla ja kilpailuilla tai vaikkapa vuorovaikutuksella nykyisen Pervomaiskojen nuorison kanssa.

Apurahoja voidaan myöntää myös muille yhteisöille tai henkilöille, jotka toimivat em. päämää-

rien hyväksi.

Hakemukset, joista tulee ilmetä eriteltyinä apurahan käyttösuunnitelma, on lähetettävä 28.2.2017 mennessä säätiön asiamiehelle Kari Hopposelle osoite Kokontie 16 M 8, 04200 Kerava, puhelin 050 68489.

Lisätietoja ja hakulomake: <http://www.kivennapasaatio.net>.

Kivennapa-Säätiön hallitus

MUISTOJA RAIVOLASTA?

Etsin ihmisiä, joilla olisi muistoja tai valokuvia Raivolassa ennen sotia sijainneesta Ruskola nimisestä hotellista tai hotellin pitäjstä, Saksan pariskunnasta tai heidän tyttärästään tai heidän jälkeläisistään. Tyttöä oli kuu-

si: Onerva (myöhemmin Mikkonen ja sitten tTira), Irja (von Dickoff), äitini Lahja Ilveskorpi, Hilikka (Levänen ja sitten Seppälä), Maire (Karttunen) ja Helena (Palonen). Yhteydenotot: Marja Kurki 0400-601150

"Muistoja Tattiportilta" kirja-aineistoa kerätään Polviselän ja Tirttulan kylistä. Valokuvia, kirjoja, tarinoita ja runoja. Kerro: Perhe- ja juhlapyhien vietto, yritystoiminta, elämän kulku ja kylät tänään.

Kirjoita oma / lähisuvun tarina tai pyydä haastattelu 31.1.2017 mennessä.

pietinen.liisa@gmail.com
www.tattiportti.nettisivu.org

Kotiseutumatkoja kesällä 2017

20.5-22.5.2017 Perinteinen Kaatuneitten muistopäivän matka. Mahdollisuus kotikyliissä käyntiin, muut matkakohteet suunnittelussa.

30.6-2.7.2017 Sotahistoriamatka Kannakselle

Kohteena VT-linja Kivennavalla, käymme myös Kuuterselän entistetyllä taistelupaikalla. Oppaana Kivennavalla Jevgeni Balasov. Lisäksi tarkoitus on saada opas myös Suomesta, joka osaa kertoa kohteista ja sodanaikaisista tapah-

tumista. Tarkemmat tiedot näistä alkuvuoden jäsenkirjeessä.

MYYNTITUOTTEITA

Tuotteita voi tiedustella ja ostaa Raija Levolta levoraija@gmail.com tai 0500 515022. Myynnissä on:

KIVENNAVAN KARTTA VUODELTA 1939, Hinta 10 €

Kivennapalainen

Kivennapaseura ry:n tiedotuslehti

Kyösti Pulliainen
Päätoimittaja
Joutsentie 5 A 7
00730 Helsinki
050 326 6736
kyosti.pulliainen@kolumbus.fi

ilmestyy: joulukuu 2016
20. vsk
painos 800 kpl
Kustantaja: Kivennapaseura ry
Paino: Oriveden Kirjapaino Oy
ISSN 1456-7725

Kansikuva: Raija Levo

Kivennapaseuran hallitus 2017

Raija Levo
puheenjohtaja
Kiviharjankatu 9 B 21,
53100 Lappeenranta
0500 515022
levoraija@gmail.com

Markku Henttinen
Runosepontie 6,
36110 Ruutana
0500 478996
markku.henttinen@kolumbus.fi

Mirja Iivonen
Rautiontie 64,
54960 Vehkapaale
045 1181609
rauno.iivonen@gmail.com

Mika Ilonen
Ukintie 9,
36200 Kangasala
040 7335915
mika.ilonen58@gmail.com

Erkki Kaukonen
Koulukatu 15-17 B 32,
33200 Tampere
040 5200567
erkki.kaukonen@uta.fi

Hannu Kuortti
Merivalkama 22 A 8,
02320 Espoo
040 7259130
hannu.kuortti@kolumbus.fi

Ilkka Puhalainen
Kiviniementie 132,
17120 Paimela
0400 852963
ilkka.puhalainen@gmail.com

Sami Pyykkö
Koskuentie 8,
33800 Tampere
050 4874844
sami.pyykkö@nokia.com

Raimo Ranta
Mariankatu 16 B 24,
15110 Lahti
040 5087392
raimo.t.ranta@gmail.com

Surunvalitteluaadressi "Ikuisuuden Portti", 10€
Kivennavan isännänviiri, 50€
Pöytästandaari (Kivennavan vaakuna), 35€
T-paita, hajakokoja. Kysy saatavuus. 10 €.
Kirjoja: Kivennapa kestää 15€, Kalevi Toiviainen: Kaiken keskellä yksin - J.A.Maunu koulumiehenä, tutkijana ja Kivennavan kirkkoherrana 15€,

Tilauksiin lisätään toimituskulut.